

AVUSTRALYA'DA EĞİTİM

Yrd. Doç. Dr. Suat PEKTAŞ*

Yüzölçümü: 7.682.300 km².

Nüfus: 15.749.000 kişi.

Dil: İngilizce.

Yönetim Biçimi: Federal Parlamentolu Devlet. Uluslar Topluluğu'na (Commonwealth) dahil bağımsız ülke.

Milli Gelirden Kişi Başına Düşen Pay: 10.810 ABD Doları.

Milli Gelirden Eğitime Ayrılan Pay: % 5.9

I. EĞİTİMİN GENEL İLKELERİ

● Avustralya Federal Anayasasına göre, eyaletler ilk ,orta, teknik ve yüksek eğitimin yönetim ve mali desteğinden sorumludur.

● Hükümet eğitime mali destek sağlar ve eğitim yoluyla milli bütünlüğün korunmasında başlıca rolü oynar.

● Asgari eğitim koşullarını yerine getirmek kaydıyla, özel okullar kurulabilir ve bu okullar eyalet yönetimi veya Avustralya Hükümeti tarafından yardım görürler.

● Avustralya hükümeti, üniversite bütçelerinin tamamını karşılar. Üniversiteler ve yüksek öğrenim veren kolejler, özerk kurumlardır.

● Her çocuğun, 6-15 yaşlar arasında eğitim görmesi zorunludur.

● Özel okullar dışında ilk, orta ve yüksek öğretim ücretsizdir.

● Herkes, her düzeydeki eğitim kurumuna girmekte serbesttir. Bununla birlikte cinsiyet, din , ırk ve sınıf ayırımı uygulanmaz.

● Avustralya, çok kültürlü bir ülkedir. Eğitim dili İngilizcedir.

* A.Ü. EBF Program Geliştirme Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

● Eğitimde mağdur grupların özel ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

● Avustralya toplumunun demokratik temelleri ile eğitimi arasındaki ilişki gözönünde bulundurulur ve eğitimde bireysel ilgi, hak ve sorumluluklar dikkate alınır; aynı zamanda sosyal işbirliği ve bütünlüğün gelişmesi de vurgulanır.

● Eğitim niteliklerinin, her düzeyde gelişmesine sürekli olarak dikkat edilir.

II. EĞİTİM SİSTEMİ

1. Eğitim Sisteminin İşleyisi

Avustralya'da 6-15 yaşları arasında eğitim zorunludur. Tasmanya'da üst yaş sınırı 16'dır. Okullar öğretime her yıl Şubat ayında başlar, Aralık ayının yarısına kadar bu öğretim devam eder. Bu eğitim süresi 3 döneme ayrılır. İki eyalette, öğrenim yılını 4 döneme ayırma konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Yüksek öğrenim kurumları, öğrenime 1 ay daha geç başlamaktadırlar.

İlkokullar, öğrenciyi yaş esasına göre kaydetmektedirler. Bazı eyaletlerde yıl boyunca kayıt yapılmaktadır. Öğrenciler yaş gruplarına göre ilerlemektedirler. Öğrenci sayısının az olduğu yerlerde, yetenek grupları oluşturulmaktadır. Orta eğitimde, yıl sonunda sınıf geçme esası uygulanmaktadır. Bu devrede de yeteneklere göre ders seçme esasına yer verilmektedir.

Avustralya'da sınavlar okullar tarafından yürütülmektedir. 10. sınıf sonunda sertifika verilmektedir. 12 yıl sonunda ortaöğretim sertifikası verilmektedir. Yüksek eğitim kurumları, olgunluk esaslarını, orta eğitim sertifikasının akademik durumuna göre saptamaktadır. Lisans düzeyinde, öğrenci kaydederken, öğrencinin takvim yaşına göre olgun olanlar öne alınmaktadır.

Yüksek öğretim kurumları öğrenci alırken, kontenjanlarına göre, ortaöğretimden getirilen başarı düzeyi esasını uygularlar. Tıp, hukuk ve veterinerlik mesleklerine olan talep yüksektir. Bu kurumlara giremeyen öğrenciler, öğrenimlerine başka kurumlarda veya programlarda devam etmektedirler. Yüksek öğretimde, dönem ve yıl sonu sınavları uygulanmaktadır.

2. Eğitim Kademeleri

Sistemde zorunlu eğitim aşaması eyaletler için ortak sayılabilir, orta ve yüksek öğretimde eyaletler arasında farklar görülmektedir. Eğitim kademelerine ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

a. *Okul Öncesi Eğitim*: Avustralya'da çocuklar, ilkokula başlamadan önce bir yıl haftada 2-5 gün, 2-3 saat okul öncesi eğitimi görmedirler. Eyaletlerde genel olarak 4 yaşında olan her çocuk (Batı Avustralya'da 5 yaşında), okul öncesi eğitim kurumuna girmektedir. Bu aşamada okullaşma oranı % 80'nin üzerindedir. Devlet okullarında ücretsiz olan bu eğitime veliler, öğretmene yardım etmek, oyuncak veya başka eğitim araçları hibe etmek suretiyle yardım etmektedirler.

b. *İlk ve Orta Öğretim*: İlk öğretim, Ana sınıflarına dayalı olarak 7-8 yıldan oluşmaktadır. Orta öğretim, (6-6)'lık eyalet sistemlerinde 6 yıl, (7-5)'lik eğitim sistemlerinde 5 yıl sürmektedir. Çoğu orta öğretim kurumunda çok amaçlı programlar uygulanmaktadır. Genel, mesleki-teknik ve ticaret programlarının uygulandığı bu okullar yanında, iyi donatılmış teknik okullar da bulunmaktadır. Onuncu sınıfın sonunda, öğrenci, üniversiteye götüren veya mesleğe yönelten bir programı seçmektedir.

Orta eğitimi bitiren gencin önünde üç seçenek bulunmaktadır;

- (i) Üniversiteye veya yüksek okullara gitmek.
- (ii) Eğitim kurumlarına gitmek.
- (iii) Belirli bir becerinin kazanılmasına dönük kurslar almak.

c. *Yüksek Öğretim*: Üniversitede lisans eğitimi 3-4 yıl sürmektedir. Lisans-üstü eğitim; bir yıllık diploma, iki yıl süreli yalnızca tez yazılarak alınan "Master", yalnızca ders alınarak elde edilen "Master" veya 3-4 yıllık tam zamanlı çalışma gerektiren "Doktora" aşamalarından oluşmaktadır.

Teknik okullar ; mesleki; yarı mesleki, ticari ve diğer becerileri kazandıran kurslar vermektedirler. Mesleki ve yarı mesleki dersler diplomaya götürmektedir, diğerlerine ise sertifika verilmektedir.

3. Dağınık Yerleşim Birimlerinde Eğitim

Ev ile okul arasındaki mesafenin fazlalığı veya hastalık, sakatlık gibi nedenlerle ilk ve orta eğitime devam edemeyen öğrenciler için "Mek-

tupla Eğitim” programı uygulanmaktadır. Dersler ve ödevler, öğrencilere posta ile gönderilmekte, ayrıca, okul radyosuyla da eğitim programları desteklenmektedir.

Avustralya’da, üniversitelere devam edemeyen öğrencilere kampus dışı kurslar düzenlenmektedir. Üniversiteler, kırsal yörelerde eğitimin geliştirilmesi alanında araştırma yapmaktadırlar.

III. EĞİTİM YÖNETİMİ

Avustralya’da eğitim, devlet ve eyalet yönetimi olmak üzere başlıca iki düzeyde yürütülmektedir. Avustralya’nın altı eyaletinde ilk ve orta dereceli okullar, eyalet eğitimi bakanlığınca yönetilmektedir. Bakanlık teşkilatındaki daireler, bu okulların plânlama, maliye, öğretmen yetiştirme, program geliştirme tasarımları ve sınavlar ile ilgili işlemlerini yönetmektedirler.

Yarı merkezi bir yönetim uygulayan bu ülkede okulların bağlı bulunduğu hiyerarşik yapı içinde, mahalli okul meclisleri, bölgesel okul komiteleri, mahalli sistemin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadırlar.

Devlet, yüksek öğretimin koordine edilmesi ve danışma hizmetlerinin yürütülmesi için komisyon kurma yanında, özel eğitim ve okul öncesi eğitim konuları için okul danışma heyetleri oluşturmaktadır. “Avustralya Eğitim Konseyi” ülke eğitimiyle ilgili kararları almaktadır. Bu konsey, Avustralya ve eyalet Eğitim Bakanlıklarından oluşmaktadır. Commonwealth milletler topluluğu üyesi Yeni Zelanda Eğitim Bakanı, toplantılara gözlemci olarak katılmaktadır. Avustralya Eğitim Dairesi, ülkenin uluslararası faaliyetlere katılmasından sorumlu bulunmaktadır.

Avustralya yüksek eğitiminde “Ödüller Konseyi”, yüksek eğitimde verilen ödüllerin kayıtlarını tutmakta ve bu konuda süreklilik sağlamaktadır.

1. Eğitim Yönetiminde Önemli Yenilikler

● 1979 yılından buyana, eğitim sisteminde milli eğitimin ilk aşaması olarak kabul edilen okul öncesi eğitim, yönetim teşkilatında da yerini almıştır.

● 1980 yılında, Queensland’ın eğitim dairesinde, eğitim yönetimi ve teftişi seksiyonu kaldırılmış, bölgesel daireler doğrudan eğitim dairesine bağlanmıştır.

● Batı Avustralya'da "Rehberlik ve Özel Eğitim" merkezleri kurulmuştur.

● New South Wales eyaletinde "Okul İşletmeciliği" konusunda bir çalışma yürütülmektedir. Bu çalışmada, özellikle velilerin okul işleyişine katkıları üzerinde durulmaktadır.

● Victoria eyaletinde yüksek öğretim öğrencileri için "İş Bulma Komitesi" kurulmuştur.

● Tasmanya'da öğretmen eğitimi işlevi üniversiteye devredilmiştir.

● Sydney'de öğretmen eğitimi veren dört kurum birleştirilmiştir.

2. Eğitim Harcamaları

Avustralya'da 1980 yılında milli gelirden eğitime ayrılan pay, yüzdesi 5.9'du. 1980 yılını da eğitime ayrılan meblağın % 73'ü okul öncesi temel ve orta eğitime ayrılmıştır. Bu % 73'ün % 10'u teknik eğitim ve buna ilişkin faaliyetlere harcanmıştır.

Yüksek öğretimin, eğitim giderleri arasındaki payı % 20'dir. Eğitim harcamalarının % 7'si öğrenciye yardım ve genel yönetim giderlerine ayrılmıştır.

IV. PROGRAMLAR VE ÖĞRETİM

1. Eğitim Programları

Eğitim programları eyaletlerde hazırlanmakta ve geliştirilmektedir. Devlet düzeyinde, program geliştirme merkezi, milli yönden anlamı olan noktalarda, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve programlar yoluyla milli bütünleşmeye destek olmaktadır.

Program geliştirme mekanizmalarının başlıca işlevi, sınav esaslarını, ders çizelgelerini, programlarını, öğretmenlerin hizmet-içi eğitimlerini yürüten dairelerle işbirliği sağlamak doğrultusunda olmaktadır. Okullar, gittikçe daha etkin bir şekilde program geliştirme çalışmalarına katılmaktadırlar. Orta öğretimde programlar kapsamlı bir biçimde hazırlanmakta, yerel düzeyde hazırlanan programlar üst yönetim düzeyinde kontrol edilmektedir.

Okul öncesi eğitim programları daha çok, ilgili öğretmen tarafından geliştirilmektedir. Bu kademenin milli eğitim sisteminin bir halka-

sını teşkil ettiği durumlarda, eğitimin devamlılığı için, bu kademe ve ilk-öğretim programları aynı merkezde hazırlanmakta ve geliştirilmektedir. "Program Geliştirme Merkezi" bu konuda koordinatörlük görevi yürütmektedir.

2. Öğretilen Konular

Öğrenim alanları, eyaletlere göre değişiklik göstermekle beraber, genelde, her düzeyde okutulan temel konular şunlardır:

İlköğretim birinci devre (1-2 sınıflar):

● Dil ve edebiyat becerileri. (Konuşma, okuma, yazma ve anlama.)

- Basit aritmetik.
- Sosyal ve ahlak eğitimi.
- Yaratıcı faaliyetler, (Dans, resim, iş bilgisi v.b.)
- Sağlık eğitimi.

İlk öğretim ikinci devre (3-7 sınıflar)

● İngilizce	● Sosyal Bilgiler
● Matematik	● Fen Bilgileri
● Müzik	● Resim-iş
● Beden Eğitimi	● Sağlık
● Din Eğitimi (İhtiyari)	

Orta öğretim birinci devre (8-10. sınıflar)

● İngilizce	● Resim-iş
● Matematik	● Müzik
● Fen Bilgileri	● Beden Eğitimi.
● Sosyal Bilgiler	

Orta öğretim ikinci devre (11-12. sınıflar)

Birinci devrede okutulan derslere ek olarak,

- Bilgisayarlar
- Yabancı diller,
- Tarih,
- Ekonomi,
- Politika,
- Sosyal Psikoloji,

- Teknoloji,
- Hitabet ve
- Drama v.b. dersler seçimlik olarak verilmektedir.

3. Program Geliştirmede Başka Eğilimler

Program geliştirmede başlıca eğilimler arasında, okul kademelerinde uygulanan programlar arasında bağlantı ve tutarlılığın sağlanması, temel bilgi ve beceriler üzerinde durulması sayılabilir.

Ayrıca, programların okul uygulamalarında geliştiği göz önünde tutularak, "Program Geliştirme Merkezi" ile "Eğitim Araştırma ve Geliştirme Komitesi", "Değerlendirmeci Öğretmenler" adı altında bir proje yürütmektedirler. Bu projede, değerlendirme yöntemleri üzerine materyaller geliştirilmekte ve seminerler düzenlenmektedir.

Üzerinde en fazla çalışılan bir konu da, belirli eğitim kademelerinde bütün öğrencilerin alması zorunlu olan derslerin saptanması ve böylece programların belirli ölçüde standardizasyonudur. 1980 yılında, bu konu üzerinde titiz çalışmalar yapılmıştır.

Keza, programlar yoluyla, okul ile iş hayatı arasında ilişki kurulması, bireysel ve sosyal uyum için sosyal eğitim, uyuşturucu maddelerden korunma eğitimi, yüksek başarı standartlarının korunması, bireylerde işbirliği, sorumluluk, girişimcilik ve esnekliğin geliştirilmesi gibi sorunlar 1980-81 yıllarında ele alınmıştır.

4. Program Geliştirme Merkezi

Program Geliştirme Merkezi, eğitim programlarının, ders kitaplarının ve diğer materyallerin geliştirilmesinden sorumludur.

5. Yerlilerin Eğitimi Milli Komitesi:

Bu komite, Avustralya yerlilerinin eğitim ihtiyaçlarının tesbiti ve bu ihtiyaçların karşılanması ile uğraşmaktadır.

6. Eğitim Araştırma-Geliştirme Komitesi

Bu komite bir danışma kurulu olup, Avustralya Hükümeti tarafından desteklenen araştırmaları koordine etmekte, eğitim araştırmaları konusunda öncelikleri tespit etmekte, eğitim araştırmacılarını yetiştirmekte ve araştırma sonuçlarının yayımlanmasından sorumlu bulunmaktadır.

7. Eğitim Araştırmaları Konseyi

Konsey, yüksek öğretimden bağımsız bir kuruluş olup devletten ve hükümetlerden mali destek almaktadır. Ayrıca, bilimsel faaliyetler, destekli araştırmalar, hizmetler, kitap ve test satışı ile gelir sağlamaktadır.

8. Öğretmen Eğitimi

Öğretmen eğitimi, yüksek öğretim düzeyinde yürütülmektedir. Bütün öğretmenlerin 4 yıllık programlarla eğitilmeleri esas alınmıştır. Öğretmenlerin hizmet-içi eğitimi devlet veya eyaletler tarafından desteklenmektedir.

9. Eğitimde Başlıca Yenilikler

Eğitim kademeleri arasında programlar yoluyla bağlantı sağlamak, farklı program tiplerini, zorunlu dersler ve seçimli dersler altında birleştirmeye dönük çalışmalar yapılmaktadır. Bu yenilikler şu şekilde belirtilebilir:

- Teknik programlara ağırlık tanıyan okullarda çıraklık, meslek ve iş eğitimi vermek,

- Öğrenimine ara vermek zorunda kalan öğrenciler için alternatif dersler vermek,

- Öğretmenler için nitelikli hizmet-içi eğitim programları uygulamak,

- Rehberlik hizmetlerini geliştirmek,

- Orta öğretim programları ile mesleki ve teknik eğitim programlarını kaynaştırmak,

- 59 merkezde, işsiz gençler için mesleğe ve işe yönelten eğitim programlarını hazırlamak ve geliştirmek,

- Okullarda, öğrenme süreçlerinin desteklenmesi için iletişim teknolojilerinden, okul radyosundan yararlanmak, uzak yerleşme noktalarına doldurulmuş bantlar göndermek, videolarla eğitim v.b. teknolojilerden yararlanmak.

Eğitimde bilgisayarlardan yararlanılması üzerinde yapılan denemeler yaygınlaştırılmaktadır. Tasmanya'da, ilk, orta ve yüksek öğretim kurumları "TASNET" adıyla bilinen 7 bilgisayar terminaline bağlan-

mıştır. Diğer eyaletlerdeki okullarda, mini-kompüterler kullanılmaktadır. Okullarda radyo-kasetler, levhalar, slaytlar, tepegözler, kitler v.b. araçlar kullanılmaktadır.

Avustralya eğitiminde kaydedilen yeniliklerden biri de eğitim amacıyla uydu iletişim sistemlerinden yararlanılmasıdır.

10. Yürütülen Eğitim Araştırmaları

Avustralya'da eğitim araştırmaları, devlet ve hükümetin sorumlu merkezleri ile üniversiteler tarafından yürütülmektedir.

Son üç yılın belli başlı araştırma alanları aşağıda verilmiştir:

- Öğretmen yetiştirme,
- Yerli halkın eğitim,
- Göçmen çocukları ve çok kültürlü eğitim,
- Çocukların sosyal kavramları edinmeleri,
- Okuma alışkanlıkları,
- Uzaktan eğitim programları,
- Köy okullarını terkeden çocuklar,
- Küçük topluluklarda mesleki-teknik eğitim kolaylıkları,
- Öğretmen-öğrenci ilişkileri,
- Üniversiteye giriş sorunu,
- Yetişkinlere okuma-yazma öğretimi,
- Uzak yörelerde çalışan öğretmenlerin yöreleştirmesi,
- Tasmanya'da geri zekalı ve sağır çocukların mesleki eğitimi,
- İlk okullarda 2 öğretim dilinin kullanılması,
- Çok kültüre yönelen programların değerlendirilmesi.

V. EĞİTİM ALANI İLE İLGİLİ ÖNEMLİ RAKAMLAR

1980 yılı verilerine göre ilk, orta, yüksek ve lisans-üstü öğretimdeki öğrenci sayıları ile okullaşma oranları aşağıda verilmiştir.

	Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı (% Olarak)
İlköğretim	1.884.081	100
Ortaöğretim	1 100.481	100
Yükseköğretim	302.047	19.5
Lisans-üstü eğitim	20.585	12.6

KAYNAKÇA

Ana Yayıncılık. *Karşılaştırmalı Ulusal İstatistikler*. İstanbul: 1986.

Australian Bureau of Statistics. *Colleges of Advanced Education*, 1979. Canberra: 1980.

Commonwealth Department of Education. *Development of Education*, 1978-1980. Canberra: 1980.

Commonwealth Department of Education. *Educational Research and Development. Ninth Annual Report 1978-1979*. Canberra: 1980.